

Uredništvo
in upravnistvo:
Kolodvorska
ulica šte. 16.

Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Šeststopenjska peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja
za Ljubljano
in upravnistvo:
za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld.
50 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 223.

V Ljubljani v ponedeljek, 24. novembra 1884.

Tečaj I.

Agrarna politika in Slovenci.

Kratkovidni pesimisti, kateri ne razumejo svetovnega napredka, čestokrat jadikujejo, da znanstveno delovanje peša in propada. In vendar se zelo motijo. Kajti če zjedimo vse stroke tako različnega psihičnega gibanja v jedno veliko duševno celoto, uverili se bomo, da se v našem veku sicer zares nekatere spekulativne vede, v prvi vrsti metafizika, precej zanemarjajo, toda tem uspešneje razcvitajo se realistične studije, tem izdatneje napredujejo one znanosti, katere se naslanjajo na induktivno metodo, na opazovanja in eksperiment, na mnogobrojne skušnje in natančne račune. Tem vedam je na vsak način prištevati tudi narodno ekonomijo, katera je tekom zadnjih desetletij začela hoditi po čisto novih potih. Koliko učenih strokovnjakov, koliko duhovitih izvirnih pisateljev srečamo na tem obširnem polju! O Lassalle-u in Karolu Marxu tu seveda niti ne govorimo. Njih teorije, drzno nasprotje, v koje se postavljata oba pisatelja proti obstoječemu družbenemu pravu, škodovala so dosihmal zlasti v tem, ker se je nevedna množica polastila njihovih doktrin ter jih po svoje razpravljala in tolmačila. Ali tudi sicer, kaka obilica finih opazovalcev, kako bogastvo produktivnih mož v tej stroki! Med Amerikanci Carey, kateri je ovrigel zmoto manchesterske šole in sistematično razvijal svoje nazore o zaščitnem carinstvu, med Nemci Rodbertus, Schäffle in Adolf Wagner, med Francozi Lavelaye, in še toliko drugih več ali manj glasovitih preiskovalcev, vsi se prizadevajo, s svojega stališča pripomagati, da se doseže konečni namen vse socialne vede, da se pojasni položaj človeške družbe, ter stalne zakone določa njenemu gospodarskemu razvoju!

Istina je, da nas Slovence ne zanimajo z enako intenzivnostjo vsa vprašanja, katera je današnja gospodarska veda na "dnevni red" postavila. Še ležimo v zibelki, še nas obdajajo tesni ekonomski pogoji, in reforme, katere drugod neposredno zadevajo najvažnejše

interese, na pr. gospodarske reforme Bismarckove v sosedni Nemčiji, imajo za nas vendar le postranski, rekli bi, akademski pomen. Drugače pa je z vsemi zadevami, ki se tičejo kmetijskega stanu in agrarnega vprašanja. Běda delavcev po velikih tovarnah nas le malo briga, saj dosihmal še pogrešamo velika obrtna osredja v naših pokrajinah. Ali vse, kar vpliva neugodno na ekonomski položaj našega kmeta, razkosanje zemljišč in protivne konjunktore svetovne trgovine, obremenjenje kmetijskega posestva z neplovnimi dolgi in zmagovito tekmovanje inozemstva, nam sega do živega, in kar se sredstev nasvetuje proti propadu naših kmetovalcev od tako zvanih "agrarcev", za vse to se je zanimati političnim krogom našega naroda.

Razna zdravila se nam ponujajo v tem oziru od poklicanih in nepoklicanih zdravnikov, v prvi vrsti se nam priporoča nek "univerzalni lek", tako zvani "kmetijski dom".

In ta naprava je v istini tolike važnosti, da smo jo po vsej pravici i mi takoj postavili na dnevni red. Kmetijska enketa, katera je 17. in 18. aprila zborovala v našem glavnem mestu, razgovarjala se je o tej zadevi ter je sprejela nekoliko dotičnih predlogov. Predmet se uže slovstveno razpravlja, in kakor videti, bodo se tudi parlamentni zastopi kmalu morali baviti s tem imenitnim vprašanjem.

Prezgodaj bi vendar le bilo, ako bi uže sedaj se spuščali v meritorno pretresovanje težavnega gospodarskega problema, za katerega je poleg temeljitega teoretičnega znanja v prvi vrsti treba praktičnih opazovanj in skušenj. Le toliko moramo uže danes naglaševati, da se načeloma nikakor ne protivimo instituciji kmetijskih domov, uvaževaje njih korist, dasi nismo slepi za premnoge težave, katere nasprotujejo uresničenju pomenljive te naprave zlasti v slovenskih pokrajinah. Opozarjati nam je le na dvojno nedostatnost, katero smo opazovali pri obravnavanju tega predmeta v kmetijski enketi.

Tam namreč se je kot minimum zemljišč-

nega dohodka za kmetijske domove postavilo 25 gld. čistega katastralnega prinosa in nasvet poročevalcev meril je na to, naj se vsa zemljišča te baže uvrstijo med kmetijske domove. Po našem mnenju se je tu izbrala veliko prenizka meja. To direktno nasprotuje bistvu institucije. Ne bomo se ozirali na ameriške razmere, katere se sploh nikakor ne dajo primerjati našim srednjeevropskim, ne bomo navajali, da se tam v nekaterih državah, na pr. v Kaliforniji zahteva za vsako "homestead" vsaj 5000 dolarjev zemljiščne vrednosti, in poleg tega še precej premakljivega imetja. Takih zemljišč je pri nas sila malo, in če bi se hoteli držati enakih pravil, bi kmetijski dom na Slovenskem postal jako osamljena izjema. Vendar se tudi pri nas nikdar ne sme pozabiti, da se ima z napravo kmetijskih domov ohraniti srednji kmetijski stan, a ne pritlikova posestva, kočarji in kmetijski proletarci. Zagovorniki kmetijskih domov zahtevajo tedaj za tako vezano zemljišče toliko svetla, toliko poslopja, živine, orodja in drugega premičnega premoženja, da se s prinosom lahko zivi posestnik in njegova rodbina ter da poleg tega še ostaja prebitek prinosu polovice vsaj, iz katere se naj odpravijo sodečiji in odplačujejo eventualni dolgi. Na tem aksiomu sloni vsa naprava kmetijskega doma. Sedaj pa vprašamo slehernega, kateremu so razmere v slovenskih pokrajinah količkaj znane, ali spadajo kmetije s čistim katastralnim prinosom 25 gld. v to kategorijo ali ne? Mi vsaj smo uverjeni, da so pritlikova posestva ter da vsled tega nikakor ne spolnujejo onih pogojev, kateri morejo merodajni biti za ustanovitev kmetijskega doma. Višje tedaj potegniti mejo, to bode vsakako neizogibna potreba!

Še drugi razlogi nas silijo, da se ne ujemamo z vsemi nasveti kmetijske enquete glede tega vprašanja. Navzlic ugovorom poročevalca dr. Vošnjaka se je vpisovanje kmetij med kmetijske domove prepuščalo prosti volji lastnikov. A s tem se je ves vpliv te naprave dejansko uničil! Tako polovičarstvo razdira z levo roko, kar je bilo sezidalo z desnico. Ako

Listek.

Stepni kralj Lir.

Ruski spisal Ivan Turgénev, poslovenil * * *

(Dalje.)

XYIX.

Kaj ji je hotel umirajoč povedati? spraševal sem samega sebe, ko sem se na svojem konju vračal domov: "Jaz ti ne... odpuščam?" Dež se je zopet vli, ali vendar sem le počasi jezdil. Hotel sem dlje časa ostati sam, hotel sem se mirno prepustiti svojemu razmišljanju. Suvenir se je bil vrnil na jednom tistih vóz, katere je bil sabo pripeljal Kwicinski. Dasi sem bil takrat še tako mlad in lahkomišlen, presunila me je vendar nepričakovana, splošna (ne samo delna) premena, katero je povzročil v vseh srcih nepričakovan ali pričakovan prihod smrti — njena slovesnost, njen pomen in resničnost. Jaz sem bil ves potrt... ali vendar je moj

zmočen, otroški pogled zapazil tedaj marsikaj: zapazil je, kako je Sljotkin naglo in boječe vrgel stran puško, kakor kako vkradenoreč, kako sta on in njegova žena na enkrat postala predmet sicer nememu, ali vendar splošnemu zaničevanju, kako se ju je vsak ogibal... Evlampije to zaničevanje ni zadelo, dasi najbrže njena krivica ni bila manjša od sestrine. Ona vzbujala je celo nekako pomilovanje, ko je pala k nogam umrlega očeta. No, da je tudi ona bila kriva — to so vendar vsi občutili. "Sami ste pognali starca v grob", rekel je siv kmet z veliko glavo, ki se je kakor kak starovečni sodnik podpiral z obema rokama in brado na dolgo palico; "ta greh je na vaši duši!... V grob ste ga sami pognali!" Te besede so precej bile od vseh vsprejete, kakor bi to bila kaka neovržna razsodba. Narodova pravica je tukaj govorila, to sem takoj spoznal. Zapazil sem tudi, da se s prva Sljotkin niti upal ni zapovedavati. Brez njega vzdignili so truplo in je odnesli v hišo; duhovnik ni mu rekel ni besedice in se je odpravil kar tako v cerkev, da bi pri nesel, česar treba, in starosta hitel je v vas,

da bi v mesto naznanil stvar. Celó Ana Martinovna se ni upala ukazovati s svojim navadnim zapovedujočim glasom, naj se pristavi samovar k ognju, "da bi se segrela voda in umilo pokojnikovo truplo". Njen ukaz je bil bolj prošnji podoben — in vendar se ji je grobo odgovorilo...

Mene zanimalo je ves čas vprašanje: Kaj je Harlov prav za prav hotel povedati svoji hčeri? Ali ji je hotel odpustiti, ali jo pa prokleti? Odločil sem se naposled za to, da ji je hotel odpustiti.

Tri dni kesneje so Martina Petroviča pokopali na troške moje matere, katera je bila zavoljo njegove smrti jako užaljena, ter je ukazala, naj se ne gleda na denar.

Sama ni šla v cerkev — zato ker ni hotela videti tistih dveh grdob in tistega židovskega capina, kakor se je izrazila; ali poslala je tja Kwicinskega, mene in Žitkova, katerega pa odsle ni imenovala drugače, nego babo! Suvenira ni več pustila pred se in se je še dolgo potem jezila nanj ter ga imenovala ubijalca svojega prijatelja. Ta nemilost ga je jako žalila: neprestano je hodil po

ste uverjeni, da bode ustanovitev vezanih kmetiskih posestev koristila tudi našemu kmet-skemu stanu, potem je neobhodno potrebni postulat, da se vpisovanje proglasi obligato-ričnim, da se posestva uradno uvrstijo v to kategorijo. Sicer bomo imeli zakon na pa-pirji, dejansko pa ne bode niti deset kmet-skih domov po vsem slovenskem ozemlju!

Ali tudi tega nikakor ne smemo prezirati, da se baje nikjer drugod toliko zaprek ne upira uživotvorjenju te samo na sebi po vsem opravičene naprave nego baš med nami Slo-venci! Lehko je, kmetске domove snovati v Vestfaliji in na Hanoveranskem, na gorenje Avstrijskem in gorenje Štajerskem. Tam je kmetija že od pamtiveka neka odločno omenjena, lepo arondirana celota, in večidel obsega tudi toliko sveta, da je posestniku lahko možno, živeti od njene zemljiščne rente. Pri nas pa? Razloček med gorenjštajerskim kmetom in njegovim slovenskim sodeželanom na kranjski meji je tako gorostasen, da znaša povprečno zemljišno površje za posameznega posestnika v marjinceljskem davčnem okraju celih 80 oralov, v breškem pa le 3,8 oralov! In kar se tiče zložbe zemljišč, baje nikjer ni svet toliko razkasan, razdrobljen, atomizovan nego v nekaterih dolenskih okrajih. Ta gospodarstvena kuga je baje najbolj raz-sajala na Belokranjskem; tam se nahajajo raz-merno male kmetije, katere so sestavljene iz 30 do 40 daleč okolo razstresenih parcel!! In takemu posestniku se hoče potem ustanove kmetiskih domov zabraniti ali vsaj obteževati, da se ne bode mogel ob ugodni priliki izne-biti tako neugodnega gospodarstveno čisto ne-opravičenega zemljišča?! Uže iz tega se raz-vidi, da se mora pri nas najprej izvesti ko-masacija, stoprav potem se bomo mogli i mi resno pečati z vprašanjem kmetiskih domov.

Da se je to vprašanje, največ po zaslugi dr. Vošnjaka tudi pri nas postavilo na dnevni red, po vsem odobravamo. Ali nasla-nja se na gori izražene skromne opazke, mo-ramo odločno zahtevati, da se v tej zadevi ne ravnamo po tuji šabloni, temveč da bode našim agrarnim politikom vedno mero-dajen ozir na dejanske razmere in fak-tične potrebe slovenskega kmeto-valca.

Ljudsko štetje v Rusiji.

Kakor čujemo, piše „Pol. Corr.“ iz Petro-grada, bode državni zbor, kateri je pred krat-kim zopet pričel svoje zasedanje, uže prihod-nje dni sklepal o končnih določilih gledé splošnega ljudskega štetja, katero se bode pri-čelo v januarju 1885. Umevno je, da je iz-vršitev ljudskega štetja v tako prostrani de-želi in s tolikim prebivalstvom, katero je ve-činoma še na zelo nizki stopinji omike, z ve-likimi ovirami združeno. Celó v zelo civilizir-

ranih deželah se, kakor znano, ljudsko štetje ne more po polnem zanesljivo izvesti; torej se lahko razvidi, da ne bode izid ljudskega štetja v Rusiji preveč važen.

Ko se je vršilo štetje v raznih mestih Rusije, nastale so večkrat velike težkoče, kajti le z največjim trudom bilo je možno dobiti časih potrebna pojasnila, da, večkrat bilo je celó nemožno, in skoro zmerom je prebival-stvo temu podjetju kazalo malo dobre volje, ker se je sploh mislilo, da oblastva ta pojas-nila samo zaradi tega zbirajo, da bodo potem na njih podstavi mogla vložiti nov davek.

Med črteži gledé ljudskega štetja, kateri so se predložili državnemu zboru, se nahaja tudi jeden, kateri se tiče finančialne strani in namerava pridobiti takoj, če tudi samo delno pokritje znatnih stroškov, kateri so z ljudskim štetjem v zvezi; po tem črteži se bode od vsake v Rusiji živeče osebe, katera bode dobila v podpis ljudsko-štetno polo, po-biral blanketni davek, in to najbrže v kolekih, kateri se bodo morali prilepiti na blanketu. Ni dvojbe, da bode ta predlog prav praktične posledice imel; na drugi strani pa je tudi ne-dvojljivo, da bode pobiranje tega davka še bolj povečalo sovražnost prebivalstva proti ljudskemu štetju. Najbrže bode državni zbor zavrgel.

Kar se ljudskega štetja samega tiče, se vender sme upati, da bode navzlic vsem na-pakam in nedostatom interesantne, kakor tudi prečudne rezultate pokazalo, in ruski statistiki, kateri niso vajeni, baviti se z ogrom-nim domačim materijalom, bodo pač z obdelo-vanjem tega štetja za dolgo časa dobili dosta opravka.

Statistika je bila do zdaj v ruskem car-stvu v veliki meri zauemarjena. Naj prime-roma samo omenimo, da se je le nekoliko za-nesljiva statistika o mrličih sestavljala samo v naslednjih šestih mestih, v: Petrogradu, Moskvi, Odesi, Kijevu, Kostromi in Grodnu; v vseh drugih mestih — o kmetiskih občinah niti ne govorimo — vlada v tem oziru po-polna zmešnjava, in umeje se, da izkazi, ka-tere napravljajo iz tega materijala statistiki, ne morejo biti posebno zanesljivi. Toliko pa se more z vsaj nekoliko gotovostjo trditi, da število porodov znaša v Rusiji na leto pet milijonov, število mrličev pa okolo štiri mili-jone. Vznemirjujoča umrljivost je deloma ne-posredna posledica mnogih kužnih bolezni, katere divjajo v deželi, deloma posredna po-sledica neugodnih življenjskih odnošajev, v ka-terih živi nepresežno velika večina prebival-stva. Med boleznimi, katere najhujše uničujejo, se mora pred vsemi imenovati difteritis, ka-tera zahteva mnogo odstotkov; potem sifilis z razmerno malo umrljivostjo, katera pa ves naraščaj polagoma in gotovo ugonoblja; dalje kozé s 25 odstotki umrljivosti, disenterija in različne tifozne bolezni. Rusko prebivalstvo pred vsem mnogo trpi, ker vlada v vseh kmet-

skih okrajih veliko pomanjkanje zdravnikov. To se kaže iz tega, da vseh ruskih zdravni-kov niti 14000 ni, in izmed teh jih posluje več kot tretjina v mestih tako, da se mora 80 do 90 milijonov broječe kmetško prebival-stvo zadovoljiti z 10 000 zdravniki. Prosti, na-vadni kmetški prebivalec ima veliko bojazen pred bólnicami in skuša, kolikor dolgo le možno, se jih ogibati, dasi z malim davkom, katerega ob jednem z davkom za potni list vložijo, pridobi pravico do prostega mesta v bólnicah. Ta bojazen pa ni po polnem ne-opravičena; slavni petrogradski zdravnik dr. Botkin je pred kratkim v nekem tukajšnjem zboru zdravnikov, pri katerem zboru se je razgovarjalo tudi o strašanski umrljivosti v bólnicah, izgovoril besede: „V naših bólnicah večina glada umrje!“ Ta izjava je, umevno, imela moč in mestna uprava išče zdaj potov, po katerih bi se nedavno glav-nemu mestu priklopljenim bólnicam dajala v bodoče obilnejša sredstva. Se vé da se zdaj še ne vé, se jej bode li posrečilo, najti prava pota.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Včerašnja „Wiener Zeitung“ objavlja ce-sarski patent, s kojim se državni zbor skli-čuje v dan 4. decembra. Ob jednem rapošilja ravnateljstvo pisarne državnega zbora dnevni red prve seje. Na dnevnem redu stojé sledeči predmeti: 1.) Prvo čitanje vladne predloge o prodaji nekega erarnega poslopja na Dunaji; 2.) prvo čitanje zakonskega načrta gledé ure-njenja zakonitih obrestij; 3.) poročilo proračun-skega odbora o 13letnem poročilu kontrolne komisije državnega dolga in 4.) poročila legi-timacijskega odseka o volitvah nekaterih po-slancev.

Tržaški mestni zbor obdržaval je pre-tečeno soboto sejo. Zastopnik Nabergoj inter-peliral je ob usodi znane peticije slovenskih starišev v Trstu gledé otvorenja slovenskih ljudskih šol v Trstu. Župan dr. Bazzoni je obljubil, da pride ta zadeva v prihodnji seji mestnega zbora na dnevni red.

Ogerski državni zbor obdržaval je v so-boto prvo sejo. Minister prometa predložil je zboru načrt zakona gledé reguliranja reke Donave od avstrijske meje do Radsany. Tro-ški iznašali bodo 17 milijonov.

Gledé hrvatskega sabora poroča „Un-garische Post“ iz baje dobrega vira, da ne bode sezvan početkom meseca decembra, ampak še le o Božiču.

Tuje dežele.

Nemški državni zbor volil je pred-sednikom konservativnega poslanca pl. Wedell-Piesdorf, a podpredsednikom poslanca Fran-kensteina in Hoffmanna.

Srbska narodna skupščina otvorila bode svoje zborovanje početkom prihodnjega me-

prstih v tisti sobi, ki je bila tik one, kjer je ravno imela opraviti moja mati, udajal se je nekaki nemirni in podli žalosti, zdrizal se in šepetal: zdajci, zdajci!

V cerkvi in med sprevodom se mi je zdelo, da je Sljotkin z nova postal prejšnji Sljotkin. Ukazaval je in delal kakor prej in posebno skrbno je pazil, da se ne bi potro-silo preveč denarja, akoravno se to ni tikalo njegove mošne. Maksimka v novi suknji, ka-tero mu je darovala moja mati, pel je na koru s takim tenorom, da pač noben ni mo-gel dvojiti o iskrenosti njegove udanosti po-kojniku! Obe sestri sta bili prišli, se vé da v žalnih oblekah — ali zdeli sta se bolj zmo-čeni, nego žalostni, posebno Evlampija. Ana se je kazala ponižno in skesano, ali vender se ni silila jokati, in je samo v eno mer se svojo lepo, suho rokó gladila lasi in lica. Evlampija bila je zdaj pa zdaj vsa zamišljena. Tisto splošno, nepremisljivo zaničevanje, tista obsodba, katero sem slišal v dan Harlovlje smrti, opazil sem zdaj tudi na vseh obrazih, kar je bilo ljudi v cerkvi, v vsakem njihovem kretanju, v njih pogledih — samo da je bila

zdaj nekako hladnejša in nesočutnejša. Zdelo se je, kakor bi vsi ti ljudje znali, da je greh, katerega je naredila Harlovlja družina, da je ta veliki greh — zdaj uže pred edinim pra-vičnim Sodnikom in da se njim za to ni več treba vznemirjati in srditi. Molili so prisrčno za dušo pokojnika, katerega sicer niso v življenju posebnó ljubili, ampak se ga celo bali. Ali zadela ga je pregrozna smrt.

— Da bi bil vsaj kak pijanec, ti moj Bog! reče pred cerkvijo kmet kmetu.

— Opiješ se lahko, tudi če ne piješ, od-govori ta — kakor ravno nanese slučaj.

— V grob so ga pognali, ponovi prvi kmet odločilno besedo.

— V grob pognali, zamrmrajo za njim drugi.

— Ali pokojnik vas je vender stiskal? vprašam jaz enega kmeta, katerega sem po-znal, da je Harlovelj.

— Bil je strog gospod, res da, odgovori kmet; ali vender . . . ej, v grob so ga po-gnali!

— V grob pognali . . . zasliši se zopet v gruči. Pri grobu je stala Evlampija, kakor

bi bila zgubljena. Razmišljanje, teško raz-mišljanje jo je dušilo . . . Opazil sem, da je ravnala s Sljotkinom, ki je nekoliko spre-govoril na njo, ravno tako in še hujše, nego nekdaš s Žitkovom.

Nekoliko dnij kesneje razširila se je v naši okolici vest, da je Evlampija Marti-novna zapustila za vselej rodno hišo, pre-pustivši sestri in svaku vso svojo imovino — od katere je vzela sabo le nekoliko sto rub-lev . . . „Očividno jo je Ana vgnala!“ opom-nila je moja mati; „samo jaz in ti sva imela nespretno rokó!“ reče Žitkovu, s katerim je igrala piké; (ta je bil stopil na Suvenirjevo mesto.) Žitkov milo pogleda svoje ogromne roke . . . „Da, da, res so nespretné!“ tako se je zdelo, da misli . . .

Skoro potem preselila sva se z materjo v Moskvo — in mnogo let je preteklo, pre-denj se mi je ponudila prilika, zopet videti obe hčeri Martina Petroviča.

XXX.

Ali videl sem ji. Z Ano Martinovno sešel sem se na jako navaden način. Po materini

seca ter se potem v kratkem zopet zatvorila. Sesijska začne se prav za prav stoprv meseca marta 1885. Glavni predmet zborovanja bode reforma uprave.

Dopisi.

Iz Komende, 20. novembra. (Izv. dop.)
Dolgo časa se že nismo videli, gospod urednik! Morda sem bil nekoliko malomaren; a zdaj bodem že zopet bolj reden. Pa začnimo kaj z vremenom!

Kislo vreme imamo tu gori, pusto in dolgočasno je; po dolih leži gosta megla, po drevju visi ped dolgo ivje in tam gori visoko po hribih sije solnce. Kaj ni narobe svet, robate gorjance ogreva to ljubo solnčice, pri tem, ko moramo mi galantni poljanci požirati debelo meglo, prenašati mrz ter ostro zimo. Pri vsem tem pa moramo vender biti hvaležni dobrohotni naravi, ker nam je podelila ravno letošnje leto obilno zakladov, katerih se začetkom niti nadejali nismo.

Oprostite mi gospod, urednik! da začnjam pri revnih plebejcih. — Poročal sem vam že jedenkrat o letini, a tedaj le bolj površno, saj nisem mogel drugače, kajti vsakdo sklepa svoje letne račune ob koncu leta, po kaj bi toraj vaš poročevalec poročal prej, nego ob koncu leta v pozni jeseni, tedaj ko so spravljeni vsi poljski pridelki v žitnice, kleti in druge shrambe marljivega ratarja.

Srečna je naša okolica gledé polja ali sploh gledé vseh dobremu gospodarstvu potrebnih rečij. Plodovito je naše polje, lepi so travniki in bogati gozdi — kjer še doslej ni vladala ona kletka sovražnica našega kmetijstva — ostra sekira! Žal, da se dan za dnevom zmanjšuje število dreves v naših gozdih in ako pojde tako naprej, kaj bo — misli si vsakdo sam lahko.

Polje obrodilo nam je mnogo, raznovrstno in povoljno. Pšenice, glavnega pridelka našega, bilo je gledé obilnosti dovolj, namlatilo se je mnogo lepega zrnja. Z veseljem je užel marsikateri kmetovalec štel, koliko bo stržil za pšenico, kam vse bo obrnil skupljeni denar. Pa bridko se je varal, ko je prišla novina, jela je padati cena žita, in pšenico, ki jo je računil najmanj po 3 gld. mernik, moral je prodati po 2 gold. 10 kr. do 2 gold. 30 kr., precejšnja škoda se je godila s tem našim kmetom. Sicer je brez vseh nasledkov pri onih, kateri se smejo imenovati trdne in premožne, a gorjé onim revnim kmetičem, ki tičijo v dolgovi, stiskani po nestrpnih upnikih.

Uže pred novino je morda jemal na posodbo denar in druge reči, češ, saj pridejo kmalu boljši časi, žito bom prodal, denar dobil in dolgovi bodo plačani, vedno tirjajočega upnika bodem vsaj za nekaj časa pomiril — pa motil se je naš kmetič. Novina je prišla in pridelke moral je prodati za slepo ceno, da si je olajšal strašno breme, ki ga je tlačilo.

Tudi rž obnesla se je pohvalno in v ra-

dost naših posestnikov, saj je rž drugi naš pridelek in neseje se toliko za prodajo, kakor za domačo rabo. Prejšnja leta pridržal si je naš kmetič rž za dom, a sedaj se godi užel narobe. Ker je cena pšenice tako pala, a rži ne, prodal je užel marsikdo rž mesto pšenice in pšenico rabil bo doma; to je sicer poslednje gledé vžitka za kmetiča še boljši — a denarja je manj.

Kot tretji naš pridelek imenujem ajdo. Ajda obetala nam je užel od začetka mnogo, in obetano tudi odnesla, mnogo se je namlatilo tega robatega zrnja, in naš kmetič je ravno tega najbolj vesel, zadovoljen sedel po zimi pri peči, ter glodal, če ravno trdo, vendar njemu krepilno ajdovo skorjico. Navadno naš kmetič nima ajde za prodejo, vender primeri se čestokrat, da jo mora za setev še sam kupovati, in to tedaj, kadar zrne čez zimo in dolgo poletje porabi.

S prosom se ne moremo mnogo ponášati, kajti moča v spomladi je oškodila male rastlinice, plevel in osat sta jih zamorila in mnogo truda je stalo mlade kmetijske plevce, predno so očedile plevelne njive škodljivih rastlin. A proso ostalo je vender navzlic marljivemu oskrbstvu zadaj in o žetvi njegovi bilo je malo zrnja, pač pa mnogo trde slame — prosenice. Vender ako se tudi jedni pridelek skazi, ne plaši nas to mnogo, saj nam ostaja še mnogo družih.

Dobra bila je korusa, kar nam je niso obrale požrešne vrane in njih drzni tovariši gavrani.

Tudi koruna je bilo letos mnogo, če še ne več nego druga leta. Veseli smemo biti, da sedaj vender ne hodi več nanj tista bolezen, ki ga je pred leti tako uničevala. Ravno tako dobri so tudi drugi pridelki, korenje, repa, fižol, zelje in pesa. Pridne kmetice bodo letos lahko odebelile prašiče, katere bodo naši gospodarji letos lahko drago prodajali dobička željnim mesarjem.

Vsi poljski pridelki obnesli so se nam torej povoljno, za kar moramo iz srca biti hvaležni dobrotljivim nebésu, da je toliko svojih darov podelilo letošnje leto.

Sadja bila je letošnja letina srednja. Obrodila so drevesa, dasiravno slabo oskrbljena vender nekaj, kar se nam pa mora zdeti mnogo, ako premislimo žalostne sadjarske razmere, v katerih se nabaja naš kraj. Trdil sem užel pred nekaj časom v enem dopisu cenjenega „Ljublj. Lista“, da so naši gorjanci mnogo marljivejši sadjarji mimo poljancev, in to je tudi resnično. Ni nam gledati daleko. Kako pičlo uro od Kamenika v hribih leži razstreseno po premnogih višinah in nižinah doro znano tunjsko selo. Zemlja je ondi drugim pridelkom nerodovitna, a prav dobro ugaja sadnemu drevju. Prebivalci so marljivi sadja in vrtarji. Ako prideš v Kamenik na tržni dan, zagledal boš Tunjčana pri Tunjčanju prodajajočega sadje in razne druge zelenjadi, z jedno besedo,

vljudno, in ko je zagledala mene, ki sem bil priča tiste strašne dogodbe, še z obrvijo ni zmignila. Spregovorila ni niti o moji materi, niti o svojem očetu, ni o sestri, ni o svojem možu besedice, prav kakor bi vodo imela v ustih.

Imela je dve hčeri; obe prelepi, sloki, z ljubeznivimi obrazki, z veselimi in prijetnim razrazom v črnih očeh; tudi sina je imela; ta je preveč spominal na očeta; sicer pak je bil lep deček! Ko so posestniki med sabo razpravljali svoje stvari, ohranila je Ana Martinovna prejšnjo mirnost, dostojnost, in ni se kazala posebno svojeglavna in sebična. Ali nikdor ni boljše od nje vedel poznati svojo korist in braniti svoje pravice; vsi „dotični zakoni“ in celo ministerski odloki so ji bili dobro znani; govorila ni dosti in s tihim glasom, ali vsaka beseda je bila na svojem mestu. Pogovor se je končal s tem, da smo priznali vse njene zahteve in ji celo takih stvari pripustili, da smo se sami čudili. Ko smo se vračali, rogali so se nekateri gospodje posestniki sami sebi, vsi pa so godrnjali in majali z glavami.

— Kako je ta baba zvita! reče jeden.

kar je Ljubljčanom Trnovec, to je Kameničanom Tunjčan, namreč zalagatelj s sadjem in kuhinjsko zelenjajo. Ali se bode tudi pri nas sadjarstvo kedaj tako povzdignilo, mi je težko odgovoriti, kajti prvič naše ljudstvo še ne vé ceniti bogastva, ki tiči v sadjarstvu, drugič je tudi nekoliko premlačno in zanikarno za sadjarstvo. Res, da bi se dalo sadjarstvo pač povzdigniti, in to tedaj ko bi mladina v praksi in teoriji spoznavala njegovo ceno; doklar pa tega ne bode, zastoj nam je pričakovati večjega in sijajnejšega vspeha kakeršnega imamo sedaj. Leta tečejo in z leti stara se človeški rod, a mi ostali smo daleč za drugimi, mnogo pogrešamo, kar je potrebno, kar je užel obrabljeno.

Potrebovali bi tudi — ne, o tem danes rajši molčim, kajti naš kmet pravi: Boljši je je en pomislek kot en dan hoda. Torej kdor pomisli, se ne kesa, a nepremišljenost se dostikrat sama tepe.

Tako, mislim, da sem vsaj površno po slabi svoji moči opisal letošnje stanje našega kmetijstva. Daj Bog! da bi mi bilo kedaj kaj več hvale vrednega možno pisati o našem kmetijstvu. Do-tlje pa zakličem i Bog pomozil!

Komenčan.

Domače stvari.

— (V zadnji svoji številki pri-poveduje goriška „Soča“) svojim čitateljem ironično, „da se slovensko glasilo deželne vlade kranjske („Ljublj. List“) odlikuje po duhoviti in plemeniti pisavi.“ Mi se gotovo nismo nikoli šopirili s svojo pisavo. A kaj je za Boga v „Sočini“ pisavi duhovitega in plemenitega? Obstoja morda njena duhovitost in plemenitost v tem, da je veselo raztrobila, da je bil naš urednik zaradi nekega pregreška na prvi stopinji obsojen, a ko je bila ta obsodba na drugi stopinji kot po polnem ničeva ovržena, da je to svojim „spoštovanim“ čitateljem pogumno in velikodušno — zamolčala? Modra „Soča“ si v svoji plemenitosti misli: Meni gré človeka oblatiti, a opere naj se sam. — Sicer bi „Soča“ rada pokazala svojo posebno duhovitost s tem, da poziva svoje „spoštovane“ čitatelje, naj ji dajo odgovor na prašanje: „Ali je prav, da se za denar slovenskega naroda pošilja „Ljubljanski List“ med svet?“ Na to prašanje damo „Soči“ na mesto njenih čitateljev mi odgovor: Kdo je dal „Soči“ pravico, njene „spoštovane“ čitatelje s tako lažjo za bebec imeti? Ali šteje morda v ta namen, da se „Ljublj. List“ pošilja med svet, za slovenski narod potrebni denar „Sočina“ klika, ali pa kdo drug na mesto nje? Na to želimo odgovora. — Verhunc duhovitosti pa je dosegla „Soča“ s zadnjo svojo opazko, da „so se namreč kranjski Slovenci morali hudo pregrešiti, da se kaznujejo s takim (to je Ljubljanskim) listom.“ Pa kaj misli „Sočina“ klika, da je nje list zares kaka dobrota, pa ne ka-

— Vsa vražja sleparica je! povzame drug, manj delikaten posestnik — mehko ti postelje, ali vender slabo spiš!

— In kako je skopa! pristavi tretji; — kozarček žganja in košček kavijara na vsakega prijatelja — ali je to kaj takega?

— Kaj bi od nje pričakovali? pravi na enkrat nek posestnik, ki je do tedaj molčal; — kdo ne vé, da je zastupila svojega moža?

Čudil sem se, da se ni zdelo nobenemu potrebno, zavrtniti tako strašno, gotovo neosnovano zatožbo! In čudil sem se tembolj, ker so vsi, ne gledé na zaničljive priimke, katere sem ravnokar povedal, Ano Martinovno spoštovali, ne izimši tudi nedelikatnega posestnika. Tudi mirovni sodnik sam je postal patetičen.

— Posadite jo na tron! vsklikne on — in imeli boste novo Semiramido ali Katerino Drugo! Pokorščina kmetov ... vzgledna ... Vzgoja otrok — vzgledna! To vam je glava! to so možgani.

(Dalje prihodnjič.)

smrti obiščem našo vas, v katero nisem bil prišel užel nad petnajst let, in dobim od mirovnega sodnika povabilo — (takrat so se po vsej Rusiji z nepozabljivo do sedaj počasnostjo razdeljevala neobdelane poljane), dobim torej povabilo, naj bi prišel na posestvo vdove Ane Sljotkine, da se tam pogovorimo z drugimi posestniki naše okolice. Vést, da ni več na svetu materinega „židovskega capina“ s črnimi, kakor kuhane češpe mokrimi očmi, ni me, priznati moram, prav nič iznenadila, ali zanimivo se mi je zdelo, pogledati si njegovo vdovo. Slula je pri nas za izvrstno gospodinjjo. In po pravici: njeno imenje, selišče in hiša — (nehoté sem pogledal na streho: bila je železna) — vse je bilo v največjem redu, vse je bilo na svojem mestu, čisto, izbrano, kjer treba — pobarvano, prav kakor pri kaki Nemki. Sama Ana Martinovna se je se vé da postarala; ali tista posebna, suhotna in nekako hudobna mičnost, katera me je nekdanj tako vzburla — ni ji še po polnem izginila. Oblečena je bila kakor na deželi, ali izbrano. Nas ni sprejela ljubeznivo — ta beseda se sploh o nji ne dá rabiti — ali vender pak

zen, za deželo in za narod? Mi se sodbe Kranjcev in sploh treznega naroda slovenskega o našem listu ne bojimo; sodba naših in „Sočin“ radikalcev, to ponavljamo, pa ni mero-dajna, kajti njih krdelce, naj se napenjajo, kolikor hočejo, ni še narod. A če je „Ljubljanski List“ kazen zlasti za „Sočine“ radikalce, to nas veseli, vsaj so ti podpiralci vsakako kazni vredni. Sicer naj „Sočini“ radikalci izprašujejo svojo vést, ali spada njih hujskanje zoper vlado tudi v njih področje. — Duho-vitosti in plemenitosti mi tedaj v „Soči“ za-stonj iščemo; v „Soči“ vidimo vsigdar le vodo, nič ko motno vodo

— (Zadnji jour-fixe) „literarno-zabav-nega kluba“ bil je izredno živahen. Udeležilo se ga je trideset gospodov; stoloravnateljem je bil izbran prof. Levac. K predavanju so je bil ogla-sil prof. Šuklje, kateri je čital „Mladostne spo-mine“ ter v njih slikal epizode katere je doživel l. 1866 v bitki pri Kraljevem Gradci. Pred-met je vidno zanimal občinstvo in predavanju sle-dil je prav topli razgovor. Vrstili so se razni go-vori in napitnice, vmes pa je izbran četverspev obradostil klubiste, kateri so še le proti polnoči ostavili prijetno družbo. Prihodnji klubni večer je v soboto 29. t. m., predaval bode okrajni šolski nadzornik g. Žumer.

— (Včerajšnja beseda, katero je priredila čitalnica ljubljanska,) bila je zopet jako dobro obiskana. Spored, katerega po-lovico izvršila je godba c. kr. pešpolka baron Kuhn št. 17; zraven tega bil je še sestavljen iz dveh moških zborov in jednega četverspeva. Četverspev „Njoj“ je bil tako izvrstno pet, da so gospodje pevci to točko vspeveda morali ponoviti. Po besedi bil je ples, katerega se je udeležilo blizu 40 parov. Družba bila je zelo odlična; zabava prav živahna pozno v noč, blizu v jutro.

— (C. kr. kmet. družbe podružnica v Lescah) ima 8. decembra v gostilni „pri Kriš-tofu“ v Lescah svoj občni zbor. Pri tej priliki predaval bode tajnik c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani g. Gustav Pirc o „sadržarstvu“. Pristop k zborovanju imajo tudi neudje.

— (Umrl) je včeraj zjutraj tukaj po dalj-šem bolehanji absolvirani učiteljski kandidat go-spod Viljem Mihalič v 23. letu svoje dobe. Po-greb bode jutri popoldne ob 4. uri iz hiše št. 4 v ulicah na Grad. Pokojnik, zelo nadarjen mla-denič, je bil sin tukajšnjega mestnega pisarniškega vodje gosp. Jurija Mihaliča.

— („Kje je mrlič?“) Umrla je na trdem ležišču v bolnici in v soboto so jo na pokopališču pri sv. Krištofu pokopali. Jokala je na grobu draga deca in solzo točil je ljubeč soprog, ko so padale kipe zemlje na krsto. Globok in širok je bil ta grob, mnogo bi trebalo na rakev nagrebsti zemlje, da bi bil nastal griček. „Zaostali žalujoči“ niso čakali tako dolgo, da bi bil grobokop zasul ves grob. Domov so šli z žalostjo v srce. Mrtva je in več se ne zbudi, a... ne pozabljeni! Drugi dan uže prišla je zopet deca na grob svoje mamice molit, a strah jo spreleti, saj v grobu je samo na dnu nekoliko prsti: tu notri ni več naše mamice.

— „Oj, oča, oča, mamico so vzeli nam iz groba!“ — In hitel je soprog na prostor, kjer so pokopali soprogo: „Saj res, na dnu samo je malo prsti, tu ni več moje žene. Kje je grobokop, oj!“ Dobili so grobokopa in zatrjeval jim je resni mož z osor-nim obrazom, da je tu v grobu tem še pokojnica, a malo je na njej zemlje, ker kmalu prinesó zopet drugega mrliča iz bolnice v ta grob; dva bosta tu ležala vkup; ko pride drugi, bomo pa zasuli. „Nič, nič, tu ni moje žene. Odprite grob!... Zemljo so proč odvzeli in našli so ležati krsto tam, kakor so jo položili... Govorile so se ostre besede, in pravijo, da so bile tako žaljive, da se bode ta zadeva obravnavala še pred sodnijo.

— (Ukral) je danes dopoldne neznan tat sreberno uro v Rožnih ulicah. Sumnjiva sta tatvine dva uže poznata lopova.

— (Črni medved.) Iz Kočevja nam z dné 21. t. m. prijatelj poroča: Danes so pripeljali k tukajšnjemu okrajnemu glavarstvu uže drugega črnega medveda, ki tehta dva stota in 80 funtov; ustrelil ga je 19. t. m. Blaž Klun iz Zamostec pri Sodražici hišna št. 52, drugače „Jagerwirth“.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Temišvar, 24. novembra. Električna raz-svitljava, katera je od začetka meseca bila neovirana, je nenadno se pokvarila; zdaj je po mestu tema.

Pariz, 24. novembra. Shod brezposelnih delavcev je imel 5000 udeležencev. Po burnih govorih sklenil je zbor, da se prihodnji shod vrši na prostem. Po skončanem zborovanju po-pevali so nekateri udeleženci „marseillaiso“ in „carmagnolo“ (revolucijske pesni); policija posegla je med nemirneže; ranjenih je bilo več policijskih agentov in jeden policijsk ko-misar. Policija je zaprla 30 oseb.

Dunaj, 23. novembra. Državni zbor je sklican na 4. dan decembra.

Dunaj, 23. novembra. Povodm petdeset-letnega službovanja vojnega ministra prišel je cesar v vojniško poslopje ter izrekel vojnemu ministru ustno svoje čestitanje. Dalje so mu čestitali tudi gospodje nadvojvode. Zelo odli-kovan telegram došel je od gospoda nadvoj-vode Albrehta iz Arka. Cesarjevič se je pri-družil vojni deputaciji, katero je vodil Neip-perg. Nemški cesar je naročil izreči svoje čes-titanje; pruski vojni minister poslal je pisano čestitko. Taaffe, Tisza, Kálay, Fejervary so tudi prišli čestitat. — Vojni minister je vzprejel deputacijo članov vojnega ministerstva pod vodstvom Szvetenyevem, kateri je pro-siljavljaj bogate uspehe slavljenčeve; dalje de-putacijo pod vodstvom šefa generalnega štaba Becka, kateri je, kazoč na važne reforme, po-udarjal, da je vojnemu ministru v zgodovini vojne naše skupne države za zmerom zago-tovljeno izvrstno neslo. Vojni minister je v odgovoru zahvaljujoč se naglašal v premišljeno smer mereče sodelovanje generalnega štaba ter izreka, da se nadaže tudi na dalje neka-ljenega soglasja med generalnim štabom in svojim ministerstvom. Nasproti deputaciji pod vodstvom podamirala Sternecka je kazal vojni minister na izvrstni duh mornarjev, ter na kreposti mornarice. Vojni deputaciji pod vo-dstvom Neipperga, kateri se je pridružil cesar-jevič, zahvalil se je vojni minister s pripros-timi besedami, ter končal s „Hoch“ cesarju in cesariski hiši, na kar so tudi vsi navzoči navdušeno zaklicali.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 24. novembra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	81.60
„ „ „ srebren	82.80
Zlata renta	103.95
5% avstr. renta	96.85
Delnice narodne banke	871.1
Kreditne delnice	301.80
London 10 lir sterling	122.90
20 frankovec	9.74
Cekini c. kr.	5.78
100 drž. mark	60.10

Tujci.

Dnó 22. novembra.

Pri **Maliči**: Schack, superintendent z gospo, z Dunaja. — Freitag, Katz, Reinhardt, Hafner, Dratsch, potovalec, z Dunaja. — Urbantschitsch, zasebnik, iz Preddevora. Pri **Slonu**: Heymann, trgovec, iz Berolina. — Berg-mann, trgovec, z Dunaja. — Schönfeld, iz Brna. — pl. Santi, c. kr. merosodni nadzornik, iz Trsta. — Novak, s hčerko, iz Idrije. — Achatz, gostilničar, s soprogo in hčerko iz Beljaka. — Pressel, po-sestnik, iz Železnikov. Pri **Južnem kolodvoru**: Zufall, pom. uradnik, z Du-naja. — Rolf, zasebnik, z Reke. — Wonesak, oskrb-nik, iz Gattenfela. — Franič, posestnik, iz Selc.

Tržne cene.

V Ljubljani, 22. nov.: Hektoliter banaške pse-nice velja 7 gld. 36 kr., domače 6 gld. 50 kr.; ječmen 4 gld. 71 kr.; reš 4 gld. 87 kr.; ajda 4 gld. 71 kr.; proso 5 gld. 69 kr.; turšica 5 gld. 40 kr.; oves 3 gld. 9 kr.; 100 kilogramov krompirja 2 gld. 86 kr.; leča hektol. po 8 gld. — kr., bob 8 gld., fižol 8 gld. — kr. — Goveja mast kilo po 92 kr., salo po 82 kr., špeh po 58 kr., prekajen po 72 kr., maslo (sirovo) 82 kr., jaje 3 kr.; liter mleka 8 kr., kilo govejega mesa 64 kr., telečjega 64 kr., svinjina 56 kr., drobniško po 34 kr., — Piske po 45 kr., golobi 18 kr.; 100 kilo sena 1 gld. 69 kr., slame 1 gld. 51 kr. Seženj trdih drv 7 gld. 60 kr.; mehkih 5 gld. 20 kr. — Vino, rudeče, 100 litrov (v skladišču) 24 gld., belo 20 gld.

Srečke

z dné 22. novembra.

Trst: 53 72 79 58 1.
Linec: 10 76 51 3 52.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
22. nov.	7. zjutraj	733.36	— 6.0	vzh. sl.	obl.	0.00
	2. pop.	733.57	— 4.2	jzpd.	„	
	9. zvečer	734.43	— 5.6	jzpd.	„	
23. nov.	7. zjutraj	731.90	— 5.6	bzv.	sneg	
	2. pop.	729.86	— 3.6	bzv.	„	0.00
	9. zvečer	729.50	— 4.4	jvzh.	obl.	

International Line.
Iz TRSTA direktno
v NEW-YORK.

Vélíki parniki prvega razreda, te črte plujejo redno v New-York in prevzemljejo naklad in potnike po najnižjih cenah in v najboljšo oskrbovanje.

V New-York — Odhod iz Trsta.

Parnik „Surrey“ 4200 ton okoli 30. novembra.

Popotniška kajuta 200 gld. — medkróv 60 gld.

Zaradi potovanja blagovoli naj se oglasiti pri

J. Terkuile

glavni agent za prevóz čez morje.

Via dell' Arsenale št. 13, Teatro Comunale, Trst.

Zaradi naklada pri Emilianu d'Ant. Poglayen-u, glavnem agentu. (115) 10—10

V komisijem založništva knjigotrznice Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg je ravnokar na prodaji knjiga:

Weriand de Graz.

Zgodovinsko-rodoslovna razprava.

Spisal (126) 3—2

Davorin Trstenjak.

Cena 50 kr.; ako se vpošlje franko 55 kr. po poštni povzemki, pošlje se knjiga franko pod križevno pasko.

Razprodajalcem popust.

Marsala-Florio

sicilijansko medicinično desertno vino, od slav-nega profesorja dr. Mantegazze priporočen kot izborno krepečevalno sredstvo za rekonvalescente in vsled dolgotrajne bolezni opešane osebe, dalje tudi za slabotne žene in deca. V stekle-nieah po 1 gld. v (107) 15—3

lekarni Piccoli v Ljubljani

Dunajska cesta.

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1 : 75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, pri-lepljeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.